

J. Malatši.

K34/31

665

using and musical instruments of
 Diletsō *Phetopelo* kōsa

MAY 6 - 1948

ind. 1/p. 2-2-0

J.P.M. Malatši, 8/33

K34/31
 Diletsō diile ka mehuta ya tšona
 Komme mehuta yeo ya diletsō
 ke ye - 1 Sekxapa ke seletsō
 se serolo. Lothwe ke se senq sa
 hlaxo ya diletsō le setšaba. Komme
 se dirilwe byalotla bora. Sekxapa
 se betlwa xoba se dirwa ka mohlare
 wa bitšwaxo motxapa. Komme xe se
 fedile xo betlwa se a hupywa ka dihlare
 xare se kxone xalla. Ka moraxo se
 kxokwe ka lethale. Xape se kxatelelwe
 sekxerō mo xare xa sona kamo se
 bonalaxo mo se swantsōng sa bororo (mo.)
 Sekxapa se dirwa ke banna. Komme
 xape se letšwa ke banna feela. Xape se
 letšwa ke motho a nnoši. Sekxapa mo-
 xong se ka letšwa le tšō ding tša
 mehuta wa sona xoba le xe se se nnoši.
 Sekxapa ke seletsō sa banna bao
 ba senaxo basadi ba xodilexo tudu. Komme
 ke seletsō sa xolla borōpē ke monna.
 Komme xa se letšwe ka xae. Xape sella
 ka nako yeo batho kamoka ba yaro xo
 robala ka yona. Komme moletši wa
 sekxapa o a tšodia mo motšeng xe
 a letša sekxapa. Komme se letšwa tšōrōng
 ke mantšebaa le xosasa. Komme se
 letšwa ka kotana le ka menwana. Sekxerō
 se dula xodimo xa yupa ya moletši. Ke
 xona moletši o tša letša sekxapa a bitša
 batho ba hwilexo le ba phelaxo ka ditša
 tša bona. Komme xe a dira byalo batho
 ka moka ba motse ba tša sitwa xo-robala
 ka baka la ditšeto tša laxwe. Komme yo
 mong wa motse o tša ba a tšoxa xo
 kxopela moletši xore a yo roba
 xobane xa ba kxone xo robala mo

665

11

K34/33

2

Matseng ka baka la dirata tsa Xaxwe.
 Komme ka meswane banna ba metse
 ba tla boledisana le batswadi Xoba
 moloko wa Xoba Xore ba monyadise
 Xobane o sitisa batho xo robala. Ke
 Xona xe a nyetsi' xa se tla xo lets'a
 seXapa. Molets'o wa motho yo a
 nyets'exo xa o swame le molets'o wa
 yo a nyets'exo. Komme wa yo a nyets'e
 -xo e fo ba kopelo fela yoo e ka se
 sitisexo motho xo robala bya ka ya
 Xxope. Molets'i wa seXapa xa a biné
 o fo lets'a a obela dikosa. Komme
 moXang e tla hwets'a alla xe a lets'a.
 Komme ke mo a khodiXo kudu kudu.
 Komme o lets'wa ke dika tse'a a di
 xolelaxo xe a dutsi' a tla seXapa.
 Xo dikxope dile pedi' mo matseng di
 tla lets'a seXapa dile pedi' mme di
 reta di siedisana. SeXapa xo se a
 dumelelwa xo Xongwa Xoba xo swarwa
 ke basadi Xape se dula Xxovong
 kamelha. Kothwe sa swarwa ke
 basadi se ka setle Xoba se ka Xxaxa.
 SeXapa ke lets'o se molets'i' a ka
 Xxona xo xo reta sethsaba ka sona mo
 xo tse dirilwexo ke sethsaba mo dintwanq
 le thsaba tse dingwe.
 Ke monna wa Xxope wa lemo tse
 ntsi' a lets'a seXapa phetxelela ke
 Xona batho ba tla swarwa ke poifo Xore
 le moloko o wa bo o sa monyadisi
 motho yoo o tla dira kotsi' Motho
 wa seXapa a ke dira kotsi' ka xo
 hlakantisa hloxo ke dirato. Komme
 ka xo lets'a seXapa phetxelela ke
 tsibiso ya Xoba o nodile o imelwa ke
 basexo kamo a tlang xo bolela ka Xona
 ka unosi' xe a dutsi' a lets'a.

Xomme xo se tsahle dikxope tse di
 hlomolaxo batho dipelo xe e se ruri yo
 a ithutilexo ka hlokomelo direto le dipelolelo
 mo xo batho. Xomme xona le topelo tse
 swanetsexo di tsebywaxo ke batho xoba
 tseo dihlomolaxo motho pelo. Moletsi wa
 sekhapa xa tsame a letsa mo metseng
 metseng xe e se mo e leng moloko
 wa tletseng ka xo letsa eleko tsibiso
 ya moletsi xore moloko e lemoxe xore
 byalo ke lebaka la xore kxope e fiwe
 tsa xonyala masadi. Xe kxope e
 letsa sekhapa mme xo se karabo.
 Xona kxope e ka lwa le batswadi ba
 yona ka diatla. Xomme ka xo realo ka
 xo molato xobane kxope e tsibisitse xore
 e a tshwenyexa mme xa xo atka ka
 ba lehlokomejo. Ke xona kxope e
 tla emelwa ke lekholla leo taba e ka
 bexwaxo xona. Xe kxope e ka dira
 dintwa pele e sešo xo supa boxolo
 bya yona xora e tla fiwa molato
 ke lekholla. Xe monna a na le
 masadi a bonwa a tia sekhapa xo
 tla tsebywa xoba xona le taba ye
 nywe ye mpe mo metseng waxaxwe.
 Xomme monna xo ka supa xe
 masadi wa xaxwe a dirile bootswa
 le monna yo mang. Xomme seo e
 tla ba ele tsibiso xo banna babangwe
 ke ke monna o tla kwala xe a veta
 sekhapa saxaxwe vnoo atlang xo
 bolela kamoka tse mo pelong ka
 baka la molodi wa sekhapa. Xe motho
 a na le dipelaela mo pelong ya xaxwe
 mme a tia sekhapa, ke xona tsahle
 o tla di tsibisa batho ka baka la
 molodi wa sekhapa. Xape o tla bolela le tseo
 a sa tlang xo di dira.

665

IV

K34) 33

4

Setōlotōlo ke seletšo sa banna. Komme
 sa dirilwe byalo ka sekrapa fela xa sena
 tšohle tša mo sekrabeng. Komme
 le sona ke seletšo sa dikxapē tše
 eseng diopedi tše tsebywaxo. Ke se
 seng sa diletsō tša hlaxo mo
 setšabeng sa ba Phalaborwa. Komme
 sona se letšwa ka kotana mhl
 mhl mhl ya sona ele mabomong
 wa moletši. Ke moletši a reta o tšoa
 setōlotōlo mabomong wa xaxwe. Ke a
 feditše xo reta a busa a muma setōlotōlo.
 Komme se letšwa ke motho a innoši.
 Komme kanašo se ka letšara le
 tše ding tša mahuta wa sona.
 Ke motho fela e sekrapē o a seletša.
 Komme sona xa se hlodie byalo ka
 sekrapa. Xape xa se iletswe xo
 tsena ka xae byalo ka sekrapa.
 Komme se letšwa ka nako le
 nako. Xape xa se iletswe xo monq
 a bina e ho ba selo sa motho o tee
 fela. Komme ba letši ba setōlotōlo
 ba swanetše xo ithwaetsa xo letša ka
 mehla. Moletšo wa setōlotōlo o bothata
 byalo ka wa sekrapa. Ke xona yo aratang
 koba moletši o swanetše xo itapisa
 ka xo ya xo bao ba tsebaxo xole o
 rutwe motšwa wa xo letša setōlotōlo.
 Komme le sona xa se dumelwe xo
 swarwa ke basadi kobarze se dirilwe
 ka dihlare. Motšwa wa xo dira seletšo
 ka dihlare ke xo thabela maeto kamoka
 a o a ka dirwaxo ke batho xo
 moletši. Komme sona se dirilwe ka
 phate tše pedi. Komme ye kxolo ke
 ya Motšhure. Ya ka xare ke moxwane.
 Komme e sekratwa ka lethole. Sa
 letšwa ka phate koba monwana.

3 Lekōpē ke seletšō sa basadi.
 Xomme sona se dirwa ke banna ba
 se fa basadi. Lekōpē le dirilwe ka
 lehlaka-voka. Xomme le bokwa
 ka boditsi ba thotlwa. Seletšō se
 ke sa basitsana. Mosadi yo anaxo le
 monna xa dumelwe xo se letšā.
 Xomme sona se letšwa ka molomo
 le monwana byalo ka setlotolo.
 Xomme se letšwa ke txarebe ts'e
 kxob. Xomme seletšō se letšwa ka
 nako le nako. Xomme xe moletsi a
 letšā sona batho ba tseba xoba o xopetš'e
 mmeletšwa waxaxwe. Xomme ke mo
 mosadi wa monna a se dumelwero
 xo se letšā xobane ka xo hlwa a letšā
 sona xothwe o ka xopola ts'eo abeng
 a di dira nola e sale mothepa.
 Xomme ke xona a ka thoxela monna
 waxaxwe xo boela xo bao abeng a
 phela nabo peleng. Mothepa o swanetš'e
 o ithswenya kudu kudu xe a rata
 xoba moletsi e bptse. Xomme
 basitsana ba ka letšā makōpē fela
 ka ba dumelwera ke batswadi
 ka hwetšwa ba letšā ka mehla xe e
 se bao fela elexo methepa ruri.
 Xape se e sale seletšō sa motho
 dinnosi. Xomme moletsi o letšā
 a se fetola ka molomo. Xe lekōpē le
 fedilo xo dirwa ke xona xak sa
 kxongwa ke banna xe e se bao
 eleng mphatho o tee fela. Xe
 mothepa o tia kudu lekōpē mme
 ka moraxo mothepa o ka thibela
 xaxabo lesaxana. Xomme ke mo
 batswadi ba lekaxo ka maatla xo
 thibela makōpē mo malapeng.

665 1

K34/33

6

4. Phalafala ke naka la phoofolo yeo
 ibitswaxo phalafala. Xomme seletso se
 ka sa tsibisa le sa xo bitsana ka sona.
 Xomme sona ke sa banna le basadi.
 Phalafala e letsira mohlantso wa
 menyanya le mohlantso wa marumo.
 Xomme e dirwa ke banna boo
 banaxo le temo ya xo dira naka
 ye.

Phalafalaxa e le letsie yo mong
 xo bina. Kape xa e letsire ke batho
 ba bantsi mme efo letsira ke o tee.
 Xomme e thusa banna le basadi
 xoba naka ya no letsa mo dikomeng
 tsa banna le basadi. Phalafala ena le
 ba letsie ba yona ruri ruri mo nare
 ka banna le basadi. Ke masoxana
 xoba banna ba bitlwa kosa sa ntl
 nhl e tla ba phalafala. Fela mo
 dikomeng le mo dikoseng xa e sware
 ke yo mong le yo mong ke e se yo
 eleng kxosana ya seo. Modiri xoba
 mong wa phalafala ke a fedise o
 swametse to isa ingakeng xove
 e diame ka vabeko.

Ke tona phalafala xa e a dumelwa
 to tswa ke basadi le methapa
 ke e se bao ba thinfetsxo fela.

Phalafala le badimong e a tsonexa
 ke xona xona le phalafala ya mosate
 ye jetswaxo ke batho ke bale badimong.
 Phalafala xa xo se e se diraxo moyeng
 wa motho. Xomme xa e a dumelwa
 to letsira nako le nako, ke e se ka
 dirako fela. Ke phalafala e tla ka
 moraxo or tla nako a e tlatša ka
 lentšu. Ke xona o tla hlalosa seo
 phalafala e tlaxo sona.

565

VII

K34/33

7

5 Naka ya phala ke seletsō
 se mohlā wa ditsoša tsa banna.
 Xomme ke seletsō sa banna fela. Le
 mohlāng wa mokosi na dirā xo
 letswa naka. Le xe dirā di lueya
 monna a ka ntšisa naka ya phala
 xe fō balwi maatlā.

Naka ke seletsō sa monna
 yo mong le yo mong. Xothwe
 Kosi Lepato xe a thunya ka
 sethunya ke xe a emi lodimo
 ka lebye a letsā naka ya laxwe
 ya phala. Le monna yo mong yo
 leina la laxwe elexo Moreme o
 bolailwe thabeng ya Seakeng a letsā
 naka le phalafala.

Di letsō tšē pedi tšē ka nako xe
 dilla di seba batho xore madira a
 e ka. Xomme ke xona batho ba ka
 thabela dibang. Naka ya phala e
 diraelwa bekhobane ka diphelele ka
 Kxotlo. Xomme ya thamelwa lerala
 ya aparwa ke moletšē. Le monna a
 hwetšing a sena naka ke nyatsēro ye
 kulo xobane na ana se a ka tsibisaro
 batho ka sona mohlāng dirā di tšena
 monaxeng. Naka ka e a dumelwa
 xo tšongwa ke motho wa mosadi.

Naka ka e na modamo wa tšōša.
 Xomme e fō ba seletsō seo se hlaloga-
 xo ka modamo xore se letsētšwang.
 Le monna a bone se tšōšaxo o swanetše
 xo letsā naka ka tsibisā ba bang.
 Xomme seo e kaba tau, ntwe, tšed le
 tšē dingwe tšē byalo. Naka ka e
 dumelwe xo lla fela xe e se xe de
 ya badisā fela. Mo badišeng e
 šumiswa ke tšōšana ya badisā fela.

Ke Kxosana ye nqwe e letsa naka
 ka e a swanelwa xo fetolwa ke mol^{tsi}
 wa ye nqwe. Ke xo kaba byalo
 xona xe supa xoba dikxosana tseo
 di a nyatsana xoba ye nqwe xa e
 thsabe ye nqwe. Dikxosana di
 bitswa diinkwete xoba bosolwe.
 Xothwe Matsatsi ele kxosi le ngwabo
 Lepato xe esale masoxana babe ba
 na le dinaka. Komme dinaka tseo
 ba di betletswe ntatabo Matetele. Fe
 kona ka mohlwa wa mong ke xo nwe-
 kwa mekxope Matsatsi a thoma xo
 letsa naka. Fe xona Lepato a letsa
 ya xaxwe. Xomme ka xo realo ke
 xore Lepato a nyaditse moxolo Matsatsi.
 Xomme Matsatsi a phsatta naka
 ya masaleng moxatho. Ka xo realo
 Masaleng a kxopela xo Matetele xore
 a yo rapa dira tsa xo bolaya Matsatsi.
 Xomme kxosi ntatabo a dumela. Fe
 xona xe dira tsa Maxakala di tle
 xosi Matetele ya di komisa ka
 'a difa manaka a ditou xo lamola
 ntwa yeo ya borwa baxaxwe ya
 xo lwela naka. Ka nako ye nqwe
 xe naka ella e supa xoba moletsi
 o betletswe ke xona xe yo mong a
 ka fella ka yaxwe ke xore phegeb
 yaxaxwe ke ya lefa xo yena.
 Xomme xe baxahlana ke ntwa
 ye kxolo. Xomme se se dirwa
 le komaneng ke banna babaxolo.
 Motomaneng ke mo batho ba
 sutaxo boxale xona ka xo tiana
 ka melamo xoba mapara.
 Ke xona xe otwa naka ella wa
 seke wa letsa ya xaxo. Xomme ke
 e se xe o tseba xoba ke ya mang.

665

IX

K34/33

9

6. Naka ya mongapā e dirwa ka hlare se bitswaxo mongapā. Xomme yona e na le badiri ba yona ba e tsebaxo elexo banna fela. Xomme le yona e semiswa byalo ka naka ya phala.

7. Seōō ke phalafala ye nyane e dirwaxo ka naka la thetele elexo phoōfōlō e seēmō se byalo ka phalafala. Xomme sona ke seletso sa banna fela moklong wa menyanya. Xomme sona se tlemelelwa letsua mme sa a parwa ke moletsi elexo monna ya mong le yo mong. Xomme nabe dikoseng tsa lefesa se letsua ke Malokwane xoba inkxwete.

Basadi xa ba se dumelelwa xo se semisa xobane moletsi wa sona o thata xo fisa fatisa wa phalafala.

Xomme moletsi wa sona o tsiā kutu ya leba xodimo mola nhla ele mabomong wa xaxwe. Xomme phalafala kudu ya naka e ya fase.

8. Naka ya phuti ke seletso sa ba tsoiri naba basimane bale madisoing. Xomme mo batsoming e semiswa xo bitsana ka yona. Xomme mo song e semiswa xo bitsa dimpya. Xomme le yona ke moletsi wa banna fela. Mo xong naka ya phuti e semiswa ke ditsoiri xo bitsa pula. Xomme le yona moletsi e swanetsie xo e kxokalela molaleng. Mo xong e semiswa ke dingaka.

665

x

K34/33

10

1 Dinaka tsa kosa di dirwa ka
 dihlaka noka. Xomme tsona di
 dirwa ka bontsi bya mothaba.
 Mothaba ke xore pala ye e lekanexo
 ya diletsi. Xomme ke diletsi tsa
 banna fela. Xape di dirwa ke
 banna. Naka tse fetsang mothaba
 ke tse. 1 Tsosi ke xore ya xothoma
 2 Tataledi ke ye e latelaxo tsosi.
 3 Morotho roba pudi ke ye salaxo
 tataledi moraxo. 4 Sethe se ha ka
 moraxo xa pudi o sethepyana se
 thoma kosa le tsosi. Xomo ke yaxo
 tswalela medumo kamoka ya
 diraka. Ke xona xe xo binwa
 kosa ka bontsi xo ha nyakiswa
 methaba ka bontsi ka tsela ye ka
 xodimo. Xomme tsona di letswa
 ke banna le basimane. Xe thwe ke
 letsa sa hlaxo. Xomme ke xona moletsi
 o bea noka molomongxe lebanya le
 le soba la xo letsa. Xomme se letswa
 ka bontsi bya batho. Xe dinaka di
 ha xo ha letswa le meropa xo le
 komana. Xe xo hlola meropa le
 komana diraka xa di hlodi.
 Naka tsa kosa di hlaleletswa ka xo
 apela. Xomme di letswa ka menya-
 nyana ye merob le ye menyana.
 Xe xona le leho dinaka di a iletswa
 xo letswa. Di diriswa ke banna
 le ~~batho~~ masoxana xamoxo le
 basitsana ba xo tiela meropa le komana.
 Xomme meletso era le mania
 a yona. 1 Kiba 2 Lefesa 3 Thipo
 4 Mapatlakeng 5 Mampellwana 6 Mothoeri
 7 Mahlabakomu. Xomme tse kamoka
 di binwa ka dinaka le meropa le

665

XI K34/33 11

Komana ka ntle la thipo - Komme
 yona Komana e a thaxelwa xe xo
 letšwa yona. Thipo ke kosa ya
 badimo ba ditšhi. Ke xona e
 tsebywa kudu kudu ke batxalabye.
 Xe xo ilwe badimong o tla binwa
 yona pele xo kxahlala badimo ba
 ba kxalabye. Moropa wa thipo o
 tiwa ke basadi ba baxola ba
 moriri wo mošwen. Kaele ba bini
 bona bona e ka ba baxob le ba
 banyane. Komme e thipo e letšwa
 xola tsatši le ya ke sobela. Kae
 dumelwe xo letšwa moxare byab
 ka tše dingwe. Ka dinaka xa
 xo bopye meletšhi ka mehla le mehla
 xe e se ya kxale. Komme xo itwa
 tsa xantsi xo rata meletšhi. Kape
 ke modiro wo moxola wa xo ithuta xo
 letšhi meletšhi le xo tseba meletšhi ya
 Meletšhi. Meletšhi e dirwa ka maoto
 ka taelo ya maladi wa kosa.
 Malokwane xoba ukxwete.
 Balešhi ba swanetshe xo itwaetšhi xo
 letšhi nako le nako. Diletšhi di dirwa
 phadisaano ya hlopa tše pedi xoba hlopa
 na thsoba se seng le se seng. Dinaka
 tsa kosa di na le malokwane.
 Malokwane le intana ya Xaxwe ba
 swanetshe xo bona xore xo seke xwa
 ba le dintwa koseng xoba papane.
 Batho ba ka tsama ba le letšhi batho
 xo bona moputšhi. Balešhi ba feb xo
 tee ba ka ya mo xong xo letšhi
 xona. Ka xo realo e tšaba ka baka
 la letemelo xe xo hwile matho yo
 moxob. Xoba xa ya fela xo hula
 xore ba fwe dilo tše dingwe
 byalo ka ditxomo, dipudi le vat dintu.

10 Meropa ke diletsi. Xomme
 ke letsi tse sefela le diletsi tse
 dingwe byalo ka dinaka. Meropa e
 dirilwe ke banna fela. Xomme e
 somiswa ke banna le basadi.
 Banna ba somisa meropa mohleng wa
 kosa ya dinaka. Ke kosa e binwa
 meropa e tiwa ke basitsana. Menna
 xa swanelwa xobonwa a tia meropa xe
 e se ka khatanexo fela. Meropa ena
 le maina a yona. 1 Meropa wa xo
 dirisa motso xone o bine. 2 Meropa
 wa xo latela wa pele. 3 Meropa wa
 xo tlatsa ye mebedi ya pele. Xomme
 e bitšwa tsa xone. 1 Meropa xoba profisi
 & Thopaane xoba thotometsi. 3 Thotometsi
 ye nyane. Meropa ke diletsi tse
 dingwe tsa tšaxo mo xo ba Phalaborwa.
 Meropa xa e dumekelwe xo itlwa xe
 xole leho mo metseng. Xomme e
 tswalelwa tsa motso wa / Krosi. Xona
 le ba betli ba kronthe ba meropa.
 Ke mmelli a betla meropa o
 swanetse xo ya xo raka ngaka xone
 e hube more ~~mo~~ wo xone o seke
 wa / senyexa xoba wa flika xolla.
 Meropa o opiwa ka diatla. Xape xe
 xo phadisana wa ka xo bina dikosa xo
 a phadisana wa le ka xona xo tia
 meropa. Xomme xona le ba tii ba
 meropa bao ba tsebyaxo xo fetr
 ba bang. Menna yo mang le yo n
 o ka ba le meropa, Xomme xa,
 iletsiwe. Meropa o / dirwa ka sehla se
 bitšwaxo moruda. Xomme wa kxobywa
 phaxo. Ka moraxo wa ba pywa
 ka lettalo la kxomo. Ke xona xo
 nyakexa ruri mobapi wa kronthe.

Dikomana ke letsō tse tšeo kudu-
 ke xona letsō tse di hnešwa dikwosing
 sela. Xomme letsō tse di na le
 maina, a tšona 1 Boretho 2 Hlanka
 3 Bahlolo 4 Nkutwana. Xomme ke
 mathaba wo o phetexilexo. Di letsō
 tse di dirilwe ke banna. Xabe di
 o piwa ke banna. Boretho e o piwa
 ka diatta ka ntle le kota. Xomme
 tse dingwe kamoka di o piwa ka
 ditotana tse bitšwaxo diopō tša
 komana. Di dula ka ntlhong ya
 dikomana. Boretho e ka rwalwa ke
 banna ba bane xoba xo feta fao.
 Hlanka e ka rwalwa ke ba bararo.
 Bahlolo e ka rwalwa ke ba bararo.
 Xomme xaele nkutwane yona e ka
 rwalwa ke ngwana wa lemo tse seletaxo.
 Xomme ye tšolo mo xo tšona ke
 nkutwana. Ke xona xa e dule le
 tse dingwe mo di dulaxo. Dikomana
 di letšwa sephiring xantsi: Mo
 dikomana di letšwaxo xona mosadi
 xa dumelwe xo tšona. Xabe le
 lexo. Lesōbarō xa le dumelwe
 xo tšona le lona. Tšō ya komana
 ke e sephiring xoba tšōšing e
 betšwa xo duma. Ke e o piwa tšorong
 xathwe ke mathaba. Ke xobe thaloto.
 Ke xona mo basadi ba ka dumelwe
 xo tšona xabe le xona xo tša.
 Komana ke seletšō se sexolo sa hlaxo.
 Ke komana e duma monna yo mong
 le yo mong o swanetšē xo tšwa ka
 xae xo ya mo e durasco xona.
 Ke xobe xo Hile dihlaxatsane xoba
 bo mamedumle. Ke xona monna
 o tla tšia dihlaxari tša xaxwe
 kamoka.

Komana xe e duma ke se swantheo
 sa mokosi wa dira. Ke xona baxale
 ba sethšaba ba tla bonaxala kamoka.
 Xe monna a tahlana le monna
 yo mong o swanetše xo mothibela
 tsela. Xomme ka xo realo ke xo
 šupa utwa. Ke xona o tla tseba
 xore yo ka pele o itutšeditše
 xo lwa le yena. Ke xona e tla
 swarana ka melamo xoba mapara.
 Xe yo mong a ka thula yo mong
 xa xo molato ke komeng. Komeng
 ke komana e durra xantsi e ka
 baka madira ke ba ba deširo
 kxaušsi le nara xoba sethšaba seo.
 Utwa ya Matsiati le lepatlo e hlotile
 ke xona xo duma xa komana. Ke
 mo e bitšwaxo utwa ya komaneng.
 Basadi ba ka adrigwa hlanka xore
 ba e hlakanye le meropa xo tia tša
 bona dikoma. Xabe hlanka e ka
 hlakanywa le meropa xe xo binwa
 koša ke banna xoba basitsana. Xothwe
 komana e loketšwe hloxo ya motho
 kamo xare xa yona. Xomme sebo seo
 xo se hošwe se fa duma ka xare xe
 komana e swalwa. Dikomana
 di letšwa ka mabaka. Xomme xa di
 letšwe ka xo rata xa kxosi xoba
 sethšaba. Xe komana e hloxa fao
 e dumaxo xona e boela ka xae
 xothwe e a fopa. Xe e ya sellong
 xothwe medivno e xo voxile.
 Dikomana di dišilwe ka morula.
 Xomme ba dini ba tšona ba di dira
 ka dihlare. Boretho ke komana ye
 bardo tudu mo xo fa tsebyexo xore
 morula obe o xotš byang.

665

XV

K34/33

15

12 Mathōtsē koba lethōtsē ke seletso se diriswaxo ke banna le basadi, fela se dirilwe ke banna. Mathōtsē a krotelda leabong ke mmiri wa tsoa. Xomme e kaba monna koba mosadi. Xomme xaxolo mathōtsē a somicwa ke ba biri ba motimuna. Xomme lethōtsē ka le tee le ka dirwa byalo ka koma, seswanthšong noua. Xona e tlabo la xo bits'a n kotoi xore e bone tsela xe e sepela. Xe motho a bira a operi mathōtsē ona le modumo kudu xo fitisa xe a sena mathōtsē. lethōtsē le dirwa ka dienyua ka tsā mathōtsē Xomme ke sehlarē sa lesōka.

13. Thšela ya ke ye ngwe ya diletsō. Tsē nyane kudu kudu Xomme le yona e dirwa ke banna. Xape e somiswa ke banna le basadi. Thšela e tswa sehlaeng seo se byalwaxo ele moroo koba moraka. Thšela e somiswa kudu ke batho ba matemuna. Modumo wa thšela le lethōtsē o diriswa ke mafikitana a a lokelwaso ka parte.

14. Sehlo dintso ke seletso sa basimane ke bafe madiso. Mme sona se dirwa ka lehlaka roka. Xomme se dirwa ke basimane fela.

16. Lebethela koba mahlwaadibona ke seletso sa basimane. Xomme se dirilwe ka lehlaka roka. Xomme diletsō tsē xa utsi basimane ba bitsana ka tšona. Xomme xaele lebethela lena le molao wo many

mong. Mo mong o ka kwa mosimane
a letsa lebethela. Komme ka pela
wa kwa yo mong mosimane a
fetola. Ke xona yo mong a letsa a
roxelela yo mong. Ka xorealo
ba ha kopana ba lwa.

17 Mokotji xoba monyanate seletso
seo eleng koma ye krole ye xo
sa dumelweso masadi xo ebona.
Xape le banna xa se kamotla ba
e bonaxo. Komme yona e dirilwe
ka lehlaka noka. Komme ka
moraso ya duwa ka setropa
sa mutha byalo ka moropa.
Komme se letswa ka molomo.
Moleli wa sona o tšena ka xare
xa nitlo yeo e dirilwe ka
diphate. Xohwe mokotji e dula
madipeng a bo lepelletso mokeng
tše krole. Komme seletso se se
hlaxa xate ka moraso xa
dilemo. Mokotji ke koma ye krole
ya Kxosi.

Mamodumele xoba hlaxatsane.
Komme se ke seletso se byalo ka
mokotji. Komme le sona ke sa
banna, Xape ke koma ye krole.
Komme se dirilwe ka masapo
a meno a thau. Komme
mamodumele o dipa ka
nitlong le mokotji lebaka
kamotla. Komme o tšwa fela xe
a xoxoxa. Komme ke mo a
thaxo tselwa dikomana.
Mamodumele ke koma ya krole
ya hlaxo ya ba Phalaborwa.

Mamodumele ke koma ya banna fela. Xomme ke yona ye e diileliso mangwalo ngwalo mo diblaxeng tsa banna ba Basotho. Xomme ka sealo xo thwe e mona moka.

19. Sethšeketšēke ke seletšō se sa tšwaco ho hlolaxa mo naxeng ye. Xomme sona se dirwa ke banna fela. Kape se letšwa ke banna. Xomme sona se letšwa ke motha a mōsi. Se dirilwe ka kotana ya hare se bitšwaxa mokhwe. Xomme se koxwa ka lethale. Mokhwa wa se letša o byalo ka wa setšōtšō

20. Ngwanamadume ke seletšō se dirwaxo ke banna fela. Xomme sona ke koma ye kholo. Xomme se letšwa sephiring. Xomme se dirwa ka kotana ya lemattro. Xomme ya phelwa mašoba, xore xo lokelwe lenti ka hare. Ke noma molešiši o hwiditšā seletšō. Ka xore xo sealo seletšō se a dumai. Xomme se lla bošexo fela. Xomme se bitšwa tau. Ke se seng sa hlaxo mo setšabeng. Xomme diletšō tšē byalo ke tšā krosi kamoka. Diletšō kamoka tšē mosate di betoxa dikoma. Modumo wa ngwanamadume o byalo ka wa motorokara xe o palelwa xo nyora mmato.

K34/33

Meksua ya xo bina dikosa ena le maina
 a yona. Kosa ya dinaka e binwa ka
 mokxwa wo. Banna ba banki ke ba xo letsa
 dinaka xomme ba dirile lesakana ba salame
 moraxo. Moraxo xa lesakana lea ke basitsana
 ba tii ba meropa. Xape mo xare xo ha
 le yo mong monna yo a bitswaxo
 Malokwane! ke xore molaodi wa kosa. Xape
 ena a ka ba le yo mong wa xo thsela
 meletse. Meletse ke dikxato tse tsebywa
 ke ba bini. ke xona mothisedi wa meletse
 o swanetse xo thsela meletse ka maina
 a yona le ka xo latelana xa yona.
 Meletse wa kosa ye ngwe xa o thselwile
 kosa ye ngwe. ke xore meletse ya thipo
 xa e swane le ga kiba. Xomme mo
 mexwenq ye xo dirwa byalo mo dikose
 kamoka. xo kaela ke mokxwa wo mong
 wa xo bina. ke xore xe ba bini ba lapile xo
 dikoloxa ka meletse. mothisedi wa meletse
 o ha dira xore ba bini ba eme xomme
 yo mong le yo mong a tsene ka xore
 a xara xedumotamo a ka txanako le
 kamo wa mokxwa wa xaxwe o lexo ka xona.
 ke ba feleletsi mothisedi wa meletse
 o swanetse xo tsiwela pele xo bintsa
 ba letsi kamokwa o tee.

Xomme mo dikoseng xona le mahuta
 ya mentsi. Dikosa tse dingwe di binwa
 ke banna fela xomme tse dingwe basadi
 fela. Dikosa tsa mosate elexo tsa
 dikoma. Mosebethe ke kosa ya mohlang
 ke hile vtokoi. ke xona ke kosa ye kxolo
 ya banna le basadi kamoka le bana.

Mosebethe o binwa lepathebonq la mosate
 mola ngwedi o Axanya. Xomme o opelwa
 meropa ke basadi xo opelwa ka melomo
 ke banna kamoka le basadi.

Kosa ya mantlakolane ke kosa ya mosate
ya xo binwa ke madika. Xomme le yona
ke ya xo apelwa meropa ke basadi.

Xomme yona e binwa ke madikana fela.
Kosa ya mmamaxwera e binwa ke baxwera
ba opelelwa ke basadi fela. Xape yona
e binwa xae xa e byalo ka Mantlakolane
a binwaxo seteng.

Lesoto ke kosa ya mosate ya basadi
fela. Xomme yona e binwa seteng
fela kxau fisi le xae.

Xomme dikosa tse tammaka ke
kosa tsa dikosi.

Xona le dikosa tse dingwe tseo
eleso tsa batho ba xo bina malope.

Xomme kosa tse xa di apelwe ke
batho xe e se xe mabini a theswa ke
medimo. Ke xona motso o ha thoma
kosa ka kosa batho ba mo opelela a bina
ainnosi. Ke motso wa mabopo a bina batho
ba mo latoropa hlomphe kudu kudu ka
xone o etelwe ke badimo.

Dikosa tsa lelapo e kaba ba ke
1 mope - mo xolo xa ba bolae. 2 Kwala Mantente
3 Ba-xatantsa baki. Xomme ke xona
ba opedi ba tla opela mantšu xape
xape. Dikosa tse ntsi tsa sesotho xa
dina mantšu a xo tla.

Dikosa tsa Basitsana xe baile koxeng
le masoxana. Tšakata tsa motlone
ke xona ba tla opela mantšu ao xa
ntsi ntsi ba dutsi ba ditolexa methsedu
ya metse a tšela byalo ka benna.
Xomme moti wa ~~meropa~~ meropa a tla.

Dikosa diile ka mehuta ya tšona le
mabaka a tšona. dingwe ke tsa
xe batho ba taxilwe ke mekxope.
Xomme tse dingwe ke tsa xe ba

665

K34/33 2.D

taxilwe ke bywalwa. ~~Motoj~~

Xa xona karoxano mo dikopelōng le ma
dikoseng. Xomme kopelo ye ngwe le
ye ngwe e opelwa xo binwa. ~~Dibe~~
Dikopelo tšē byalo ka dikosa tšē
opelwaxo sephiring ke banna ke tšē.
1. O tšēē o tšēya ē. Xomme ke
xona xa e hlalose xore modumo wa yona
o supang. 2. Tlalo-tšē. o tšēē. Xape
le yona xa e šopi seto ka modumo
wa yona. 3. Mafe-mafe, mafe-mafe
Xomme le yona xa e šopi seto
ka modumo wa yona. Xomme di
xona tšē dingwe tšē byalo mme
xa xo thathollo ye motho a e hwetsaxo
mo xo tšona. Ka manyalo xo opelwa
kopelo e tee. Xomme yona e opelwa
ke basadi xola monyadiwa a tšona ka
xae. Xomme yona ere ÷ wa xeso o a
ya xo amoxa motho ke maruo a
Xomo. Xomme ye ngwe ere
Ngwetsana wa tšoku o a naiwa
thšabela ntlang. Xe xo hlaletšwa
bana xo opelwa kopelo ya xore
Ngwana bomma hamola utka xo
lahla ka mafori. Mafori a
~~thšona~~ thafana tsaxaxo. Xomme
yona e opelwa ke ba ledi ba bana.
Dikosa xoba dikopelo di opelwa
ke bahlabeledi le baatxodi.

Ka Motalatxomo le

Mamotaxa

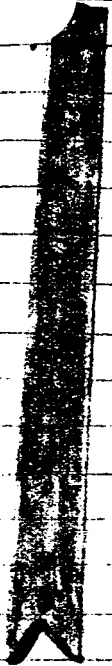
J.P.M. Malatši

665

K34/33

21

Sehloinko

15

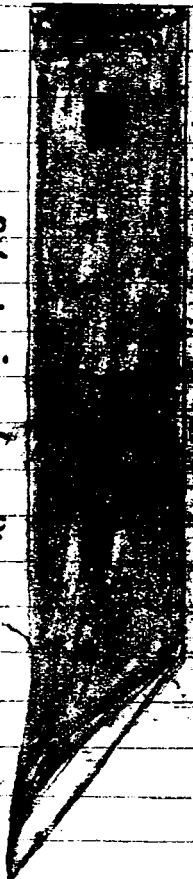
19

Sethsekhshe

17

Nkhokoi Xoba
Nonyana

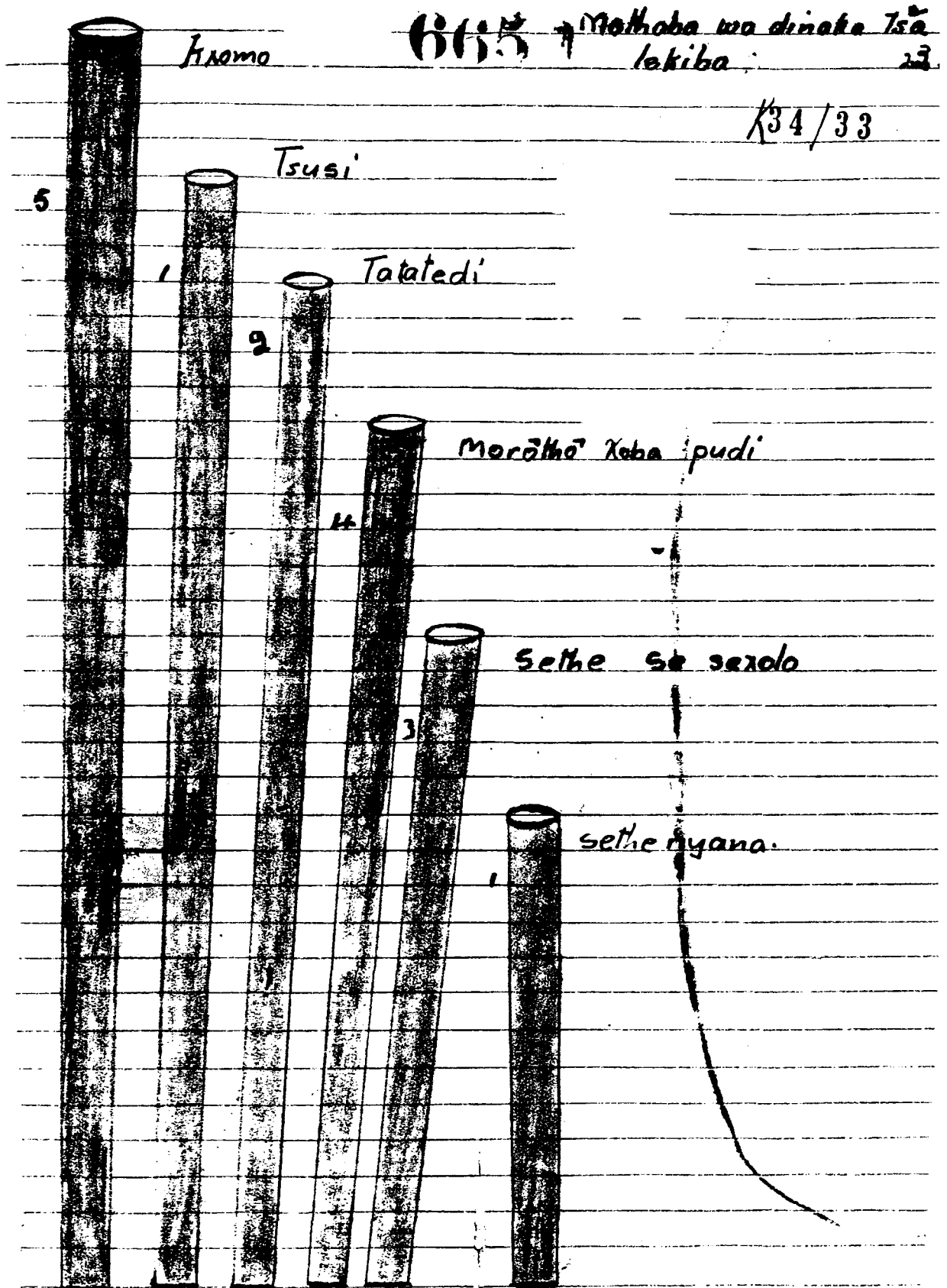
16

4

Lebethela
xoba mahlaadibona

1 2 3

665 * Mophaba wa dinake Tsā
lekiba: 23

K34/33

665

Ngwanamadume
20.

665

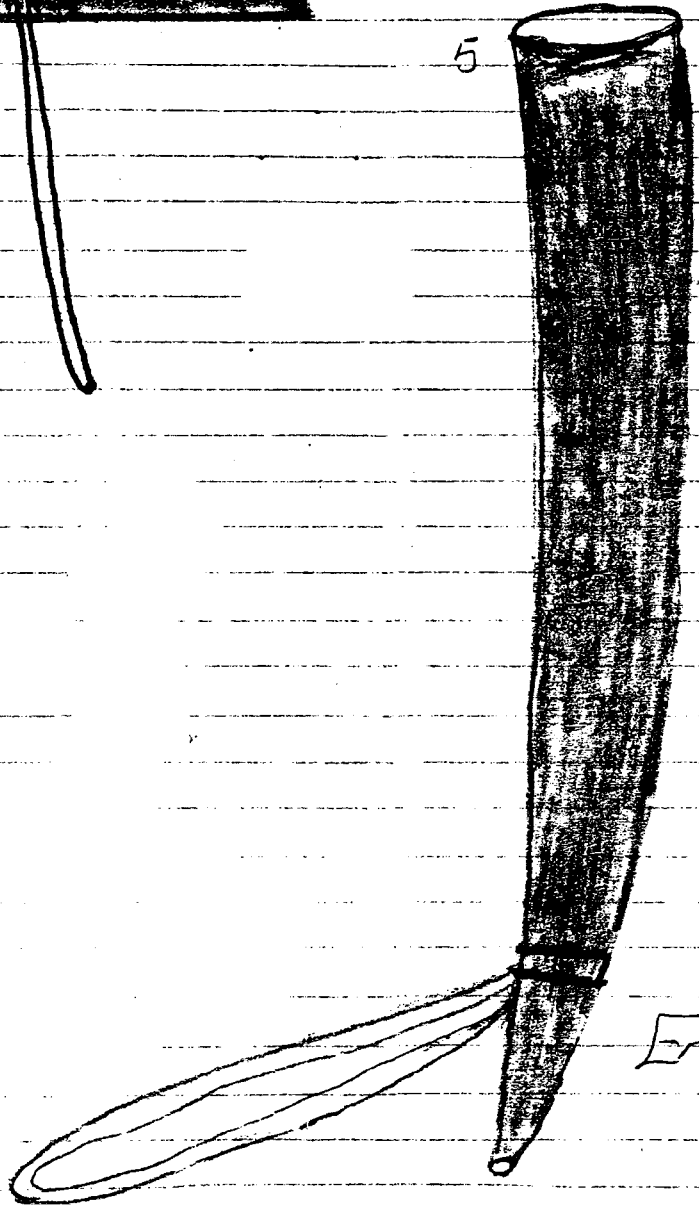
25.

K34/33

Naka ya phalo

5

End. S: 665

END 665